

мądrze zarządzać posiadanymi na swych terenach przejawami kultury kaszubskiej i dziedzictwa kulturowego. Bardzo intratnym i przyszłościowym przedsięwzięciem jest wyodrębnienie i zaoferowanie turystom etnoprodktu turystycznego.

Ważne zadanie w tym zakresie stało przed jednostkami samorządu terytorialnego. Kaszuby są regionem bogatym w dziedzictwo kulturowe. Oferują m.in. własny język, muzykę, obyczaje, wyroby rękodzieła ludowego itp. Na obszarze Kaszub w większości zadania animacji i promocji etnoprodktu turystycznego podjęły we własnym zakresie gminy. Przejawia się to w organizowaniu imprez plenerowych promujących folklor zespołów kaszubskich, wystawy rzeźb, i innych wytworów rąk pracy twórców ludowych. W celu zachowania i pokazania szerokiemu gronu zainteresowanych osób sprzętów starych, użytku codziennego, mających dużą wartość historyczną i pamiątkową tworzy się muzea.

Dla uzyskania lepszych efektów w promocji etnoprodktu turystycznego Kaszub podejmowana jest współpraca na arenie gmin i powiatów oraz poza nimi zawiązując stowarzyszenia. Inicjatywy te tworzą odpowiednio dla swoich obszarów programy zarządzania posiadanymi zasobami dziedzictwa kultury kaszubskiej.

1.Adamkiewicz M., 2008, *Stolica Kaszub nad Motławą*, *Dziennik Bałtycki* z dnia 11.07.2008 2.Alejsiak W., 2000, *Metodyka programowania rozwoju turystyki na szczeblu regionalnym i lokalnym*, Kraków, 3.Kurek W.,2007, *Turystyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, s. 410. 4.Mordawski J., 1999, *Geografia współczesnych Kaszub*, Wyd. M. Rożak, Gdańsk *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, 1893, Tom XIII, Warszawa 6.<http://www.powiat.wejherowo.pl/e-urząd/DKPK/index.php>. Data wejścia na stronę 08.06.2009 7.<http://www.cepr.pl>. Data wejścia na stronę 09.06.2009.

УДК 911.3

Свірідова Н.Д., Негода Г.А.

ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В ЛУГАНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Важливим завданням економіки регіону є створення ефективного виробничо-господарського комплексу, який мав би потенціал розвитку туристичної галузі. Луганській області запропонована низка заходів, спрямованих на активізацію туристської діяльності.

The important task of economy of region is creation of effective productively - economic complex which would have potential of development of tourist industry. The Luhansk area the row of measures, sent to activation of tourist activity is offered to .

Постановка проблеми: В роботі наводиться аналіз існуючого стану галузі туризму Луганської області за окремими показниками, акцентується увага на перспективі розвитку туристичної галузі регіону.

Актуальність дослідження: Розвиток рекреаційно-туристичної сфери для багатьох регіонів є на сьогодні однією з головних задач. Луганська область, яка має для поступального розвитку своєї рекреаційної сфери сприятливі природно-кліматичні умови, значний історико-культурний потенціал, значно відстає від більшості регіонів України за рівнем розвитку рекреаційно-туристичних послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій: Регіональні аспекти туризму були розглянуті в працях В.Г.Богданової, Б.М. Біржакова, Л.А. Волкової та інших. Проблема територіального розвитку присвячені роботи Н. Д. Свірідової, О. Г. Зима, М. С Мироненко, Є. А. Котлярів, І. Т. Твердохлебовим, В. С. Преображенським. Проблема організації туристської діяльності присвячені дослідження О.І. Амоші, В.Ф. Данильчука, В.Ф. Кифяка, Б.Т. Кліяненко, М.П. Мальської, В.І. Цибуха, В.К. Федорченко та інших.

Мета статті: дослідження у та теоретичне обґрунтування перспектив розвитку регіонального туризму в Луганській області.

Результати дослідження: Туристична галузь дедалі набуває вагомого значення для розвитку економіки та соціальної сфери в Україні, у тому числі і в Луганській області. Розвиток в'їзного та внутрішнього туризму, екскурсійної діяльності є важливим чинником підвищення якості життя в області, підвищення її авторитету як на внутрішньому, так і на міжнародному туристичних ринках, створення додаткових робочих місць та поповнення місцевого бюджету.

Луганщина має значний потенціал для розвитку туристичної індустрії: вигідне географічне положення, сприятливі природні і кліматичні умови історико-культурні пам'ятки, традиції і щедрю гостинність жителів. У області створений і активно працює обласна рада з туризму, розроблена регіональна Програма розвитку туризму на 2010-2015 роки [2]. Туристично-рекреаційні ресурси регіону – це об'єкти, які використовуються або можуть бути використані для відпочинку, туризму, лікування, оздоровлення населення. Вони можуть бути розділені на природних (природні умови, об'єкти, явища) і соціально-економічних (культурні об'єкти пам'ятки архітектури, історії, археологічні стоянки, місця, пов'язані з перебуванням видатних діячів). В області немало заповідних місць і пам'ятників природи. Під іменною охороною знаходяться 58 видів рослин, 29 з них внесені до "Червоної книги України". Існує декілька "зелених" маршрутів: у Стрільцовську і Провальську степ, урочище Юніцького, Конгресів яр. За даними державного земельного кадастру в автоматизованій системі кадастру самостійно відображують як юридичні особи Луганський природний заповідник і його відділення (відділення „Стрельцовський степ”, відділення „Провальський степ”, Станично-луганське відділення) загальною площею 1,6 тис.га [3].

З 2007 р. засновано Луганське обласне відділення Союзу сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні, був даний старт розвит-

ку сільського туризму в Луганській області. За три роки в області створені і надають послуги 8 садиб: в містах Щастя і Беловодське, а також в Старобельському, Станично-Луганському і Новоайдарському районах. Садиби реально діють і приймають туристів з Канади, Німеччини, Франції, Ізраїлю, Росії. Ще 10 садиб в різних районах Луганщини знаходяться у стадії становлення [3].

Щодо розміщення в регіоні, відповідно до статистичних даних кількість готелів в Луганській області збільшилась, за майже в 2 рази за останні 8 років(табл 1).

Таблиця 1. Готелі та інші місця для тимчасового проживання в Луганській області[4].

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Кількість готелів та інших місць для тимчасового проживання	43	40	40	39	38	56	79	83	101
Кількість номерів	1851	1604	1470	1480	1414	1866	2012	2134	2476
Житлова площа всіх номерів, тис. м ²	30,4	29,1	27,9	29,5	30,0	38,1	41,9	43,6	50,8
Одноразова місткість, місць	3297	2832	2617	2654	2596	3807	4553	4722	5789
Обслуговано приїжджих, тис. осіб	47,7	64,6	59,2	76,2	76,7	75,4	93,3	86,1	102,0

Але, що стасовно санаторно-курортної та оздоровчої бази регіону, то навпаки кількість місць зменшилась(табл.2)

Таблиця 2. Санаторно-курортні та оздоровчі заклади Луганської області[4].

	Санаторії та пансіонати з лікуванням*		Санаторії-профілакторії*		Будинки і пансіонати відпочинку*		Бази та інші заклади відпочинку*		Дитячі оздоровчі табори	
	всього	у них ліжок, тис.	всього	у них ліжок, тис.	всього	у них місць, тис.	всього	у них місць, тис.	всього	у них місць, тис.
1995	16	2,2	50	4,8	3	0,5	68	7,7	315	17,1
1996	16	2,1	43	3,8	3	0,4	52	4,8	296	15,9
1997	15	2,0	43	2,8	1	0,1	50	5,1	321	15,3
1998	14	1,8	43	3,2	1	0,1	64	6,9	456	15,8
1999	14	1,7	40	2,6	1	0,1	64	6,9	549	16,4
2000	14	1,2	36	2,5	1	0,1	73	7,9	587	15,1
2001	14	1,5	32	2,2	—	—	91	7,6	708	14,9

Географія та туризм

2002	14	1,5	31	2,2	—	—	75	6,6	715	13,7
2003	12	1,2	31	2,4	—	—	70	5,9	803	13,9
2004	12	1,2	31	2,4	—	—	63	4,3	1040	15,8
2005	12	1,2	29	2,4	—	—	61	4,0	954	14,1
2006	12	1,6	27	2,3	—	—	54	3,5	913	12,3
2007	12	1,2	28	2,0	—	—	51	3,5	903	14,1
2008	12	1,1	30	2,0	—	—	48	2,9	1008	13,1
2009	12	1,0	29	1,9	—	—	45	2,9	913	11,2

Туристичний ринок Луганської області працює на виїзд наших громадян за кордон, про що свідчать наступні статистичні данні(табл. 3)

Таблиця 3 . Туристичні потоки Луганської області [4].

Роки	Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності України	Із загальної кількості туристів:			Кількість екскурсантів
		іноземні туристи	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	внутрішні туристи	
2000	23710	476	1931	21303	9487
2001	28788	439	2852	25497	13342
2002	41335	515	3714	37106	23615
2003	42126	850	4655	36621	26215
2004	41662	603	5147	35912	28639
2005	48898	17	6913	41968	34889
2006	50881	162	10761	39958	30993
2007	59096	158	14088	44850	39984
2008	53279	126	15487	37666	21022
2009	44341	163	11584	32594	29710

Проте дослідження показують, що 50% наших туристів, за останні 4 роки надали перевагу зарубіжним турам, і не здогадуються, що ті ж задоволення можна отримати у себе удома. Причому йдеться не лише про красу рідної природи або лікувальні чинники вітчизняних курортів. Але і про унікальні можливості для мисливського, екстремального чи іншого виду туризму.

Як результат, ресурсна база внутрішнього туризму задіяна досить слабо. У результаті, у сфері внутрішнього туризму відсутній повноцінний товарно-грошовий обмін – основа економічного розвитку будь-якої галузі. Проте нині розвиток внутрішнього туризму знаходить-

ся в зачатковому стані з багатьох причин. По-перше, туристським фірмам нерентабельно показувати Луганщину українцям. По-друге, рівень цін на засоби розміщення досить високі при їх низькій комфортності. По-третє, населення Луганщини є недостатньо інформоване про туристсько-рекреаційні можливості регіону.

Луганщина, не дивлячись на вагомий туристичний потенціал, займає дуже незначне місце на туристичному ринку України. Існує дуже багато проблем, які потрібно вирішувати.

Із прийняттям у 1995 р. Закону України «Про туризм» [5]. А у 2000 р. Закону України «Про курорти», держава зобов'язалася створити сприятливі умови для рекреаційно-туристичної діяльності і таким чином подолати кризову ситуацію, в якій дана сфера знаходиться. [6].

У ст. 6 Закону України «Про туризм» держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності [5].

Нинішній стан підприємств туристичного бізнесу в регіоні свідчить про те, що вони доки не в змозі повністю фінансувати власну модернізацію, реконструкцію і розширення. У цих умовах гостро проявляється необхідність фінансової підтримки з боку держави.

Основні пропоновані заходи державної підтримки туризму наступні:

1. Звільнення сфери туризму (готелі, санаторії, кемпінги) від сплати митного збору за устаткування і будматеріали, що ввозяться з-за кордону для ремонтних і будівельних робіт на туристських об'єктах.
2. Часткове або повне звільнення від сплати усіх державних податків при інвестуванні в матеріальну базу туристсько-санаторної галузі залежно від об'єму капіталовкладень.
3. Надання пільгових кредитів (під 7-10% річних) на вдосконалення і розвиток матеріально-технічної бази туризму, відстрочення платежів по них на термін від 2 до 10 років.

В ході дослідження визначено, що для вирівнювання ситуації туристських послуг нашого регіону необхідно:

- проведення комплексного дослідження ринку туристських послуг на регіональному рівні і оцінка фінансово-економічного стану регіону;
широке впровадження найбільш прогресивних методів і форм маркетингу на різних господарчих рівнях;
- розробка гнучких і відкритих програм розвитку туризму в країні в цілому і в регіоні з урахуванням їх специфіки;
- активізація діяльності громадських об'єднань підприємств туризму і туристського комплексу в цілому для підтримки малого бізнесу і полегшення його маркетингових функцій.

Висновки. Дослідженням встановлено, що Луганська область, яка розташована на перехресті транспортних шляхів, і яка має для поступального розвитку своєї рекреаційної сфери сприятливі природно-кліматичні умови, значний історико-культурний потенціал, необхідні людські та матеріальні

ресурси, але значно відстає від більшості регіонів України за рівнем розвитку рекреаційно-туристичних послуг. В результаті дослідження запропоновано заходи з боку державних, регіональних (місцевих) органів влади і безпосередньо туристичних підприємств для перспективного розвитку туризму в Луганській області.

1. Мироненко Н.С., Твердохлебов И.Т. Рекреационная география. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981. – 207 с. 2. Програма розвитку туризму в Луганській області на 2010-2015 роки. – Луганськ, 2010. 3. www.loga.gov.ua 4. www.ukrstat.gov.ua 5. Про туризм: Закон України в редакції від 18.11.2003 р. № 1282-IV // www.liga.net. 6. Про курорти: Закон України в редакції від 05.10.2000 р. N 2026-III // www.liga.net.

УДК 911.3

Пестушко В.Ю. Чубук Ю. П

ЧОРНОБИЛЬСЬКА АЕС ЯК ТУРИСТИЧНА ДЕСТИНАЦІЯ

Показана динаміка і структура туристичних потоків до Чорнобильської АЕС, що розглядається як один з найважливіших об'єктів «похмурого» туризму.

The dynamics and structure of tourist flows to Chernobyl Atomic Electric Power Station are shown which is considered as one of the most important objects of "gloomy" tourism.

Постановка проблеми. У наш час одним з перспективних видів туризму є так званий «похмурий» туризм – подорожі до місць масової загибелі людей, трагедій, катастроф, до відомих поховань і кладовищ. Найвідомішим з таких місць в Україні є зона відчуження навколо Чорнобильської АЕС. Не так давно це місце почало поступово перетворюватися на туристичну дестинацію, яка приваблює іноземних відвідувачів з багатьох країн світу. Зважаючи на це, доцільно розпочати належні наукові дослідження туристичних потоків, що спрямовані до ЧАЕС. Це сприятиме регулюванню туристичної діяльності в зоні відчуження та підвищенню її економічної ефективності.

Сказане є особливо актуальним в контексті підготовки до Євро-2012. Адже очікуване масове відвідування іноземцями України доцільно супроводжувати ретельною підготовкою найцікавіших національних дестинацій, до яких без сумніву належить і ЧАЕС. Цікаве свідчення неабиякого туристичного потенціалу ЧАЕС і зони відчуження надає всесвітньо відомий американський журнал Forbes. Минулого року це одне з найавторитетніших у світі економічних друкованих видань визнало Чорнобиль найекзотичнішим місцем на Землі. Адже тут, вважає журнал, можна побачити те, чого немає більше ніде у світі [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної проблеми. Публікації, присвячені «похмурому» туризму зазвичай рідко супроводжуються цифровим матеріалом. Щодо відвідувань туристами Чорнобильської АЕС, то статистика таких поїздок та особливості структури туристичних потоків